



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Quænam sint illa, de quibus Christus cum Episcopo Ephesi expostulat, cum dicitur, Sed habeo aduersum te pauca, quòd charitatem tuam primam reliquisti. Sectio VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

nino execrari. Simul etiam iudicatur eius castitas, cum Nicolaitarum facta, in quibus præcipua erat turpitudine, execraretur, quæ Deus etiam dicitur odisse, eò quòd maximè libidinem detestetur.

Quanam sint illa, de quibus Christus cum Episcopo Ephesi ex-
stulatur, cum dicitur, *Sed habeo aduersum te pauca, quòd cha-
ritatem tuam primam reliquisti.*

SECTIO VII.

Hæc est secunda epistolæ pars, quæ reprehensionem continet illis verbis cõ-
prehensam. *Sed habeo aduersum te pauca, quòd charitatem tuam primam reliquisti.*
Quamquam pauca non habet Græcus contextus, nec legit Arethas, nec verò le-
gendum iam est. Quod idem in editione Vaticana Sixti quinti pontificis maximi
iussu recognita, atque edita, ea vox expuncta est. Quod verò attinet ad literalem
sensum, plerique existimantes sermonem hîc esse de amissione charitatis per le-
thalem culpam, quã tam non voluit agnoscere in hoc episcopo Ephesino, quem vi-
delicet paulò ante Christus mirificis laudibus extulerat, in quibus illa est præci-
pua, quòd non defecisset, aiunt dici hoc loco reliquisse *charitatem*, non in sua ip-
sius persona, sed in subditis, hisque non omnibus, sed plurimis, quam expositio-
nem tuentur Beda, Primasius, Ambrosius Ansbertus. Cæterum extorta plane
est, à contextu literæ non medio critere abhorrens, cum eodem tenore, & oratio-
nis nexu laudes, & reprehensio episcopi contineantur, vt vel neutrum, vel vtrum-
que ad eandem Ephesini Angeli personam referendum sit. Præterea illud, quod
in comminatione subiungitur, *sin minus venio tibi cito, & mouebo candelabrum tuum
de loco suo*, planè indicat cum ipsa episcopi persona sermonem esse, quippe quem,
nisi pœnitentiam agat, episcopatu amouendum Christus enunciat. Igitur ad
personam episcopi hæc omnia referenda sunt, tunc verò pro certo statuendum
est, hunc episcopum non amisisse charitatem, sed de charitatis feruore non nihil
remisisse, quod vel ex iplo contextu videtur perspicuum: nec enim dicitur, *quòd
charitatem reliquerit*, sed *quòd charitatem primam*, & paulò inferiùs prima opera iu-
betur facere, ex quo argumentatur Richardus de sancto Victore, hunc episco-
pum in gratia quidem accepta perstitisse, sed nimis securè vixisse, quædamque
oseitanter egisse, itaque à culmine perfectionis ad inferiorem virtutis gradum
per incuriam delapsus fuisse. Eiusdemque sententia sunt Arethas, Ioachimus,
Lyranus, Pannonius, Hugo Cardinalis, & Dionysius Carthusianus: nec verò a-
liud videtur sentiendum de episcopo honoris diuini zelo inflammato, labori-
que, & persecutionum, in quibus non defecisse prædicatur, patientissimo, præ-
cipuè verò si is Timotheus fuit Pauli discipulus, ei que charissimus, quod non
esse improbabile superiùs indicauimus.

Iam illud quaeres, quanam fuerit ea negligentia, cuius arguitur. Richardus
generatim loquitur, Hugo Cardinalis existimat in eo positam fuisse, quòd vi-
dens parum se suis concionibus proficere propter perditorum hominum per-
uicaciam concionandi curam ex parte abiicisse. Denique Arethas in eo pec-
casse arbitratur, quòd eleemosynas minuisset, & parum iam cum pauperibus,
& indigentibus de suis facultatibus insumeret: itaque cum antea hic episco-
pus per eleemosynam efflourisset, iam tunc relicto eleemosynarum facien-

I.

Beda, Pri-
mas.
Amb. Anib.
Prima sen-
tentia, qua
reicitur.

Remisit de
charitate E-
piscopus E-
phesi, non a-
misit.

Richar. Vict.

Arethas.
Ioachimus.
Lyran.
Pannon.

Hugo Card.
Dion. Carth.

II.

Quam fœ-
nit negligen-
tia, cum ar-
guitur epis-
copus.
Richardus.
Hugo.
Areth.

Eleemosyna
flos.
Philipp. 4. 10.
daram studio, quodammodo aruerat: florem enim appellari eleemosynam, ostendit ad litteram locus ille ad Philipp. 4. ubi Paulus de Philippensium eleemosynis agens, *Gaudisus sum*, inquit, *in Domino vehementer, quoniam tandem aliquando reflorescitis pro me vivere, sicut sentiebatis, occupati autem eratis, non quasi propter penuriam dico, ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse, scio & humiliari, scio & abundare ubique, & in omnibus instructus sum, satiari, & finire, & abundare, & penuriam pati, omnia profusum in eo, qui me confortat.* Ex quibus verbis manifestè colligitur illud, reflorescitis, ad eleemosynam esse referendum: unde Hieronymus in comment. sic locum explanat, *Iteum florem boni operis recepistis, qui mei immemores, occupatione, non voluntate arefacti fueratis effecti.* Et D. Ambrosius, *Horam*, inquit, *alacritatem pro penuriam factam ostendit, quia in quo negligentiores facti fuerant, adhibita silentia opus pristinum iterarunt, memores facti Apostoli scilicet, ut fructus suos ad eum mitterent, condendo in heredo celesti.* Ad hunc igitur modum vult Arethas hunc episcopum, deposito eleemosynarum studio quodammodo aruisse.

III.

Res est eiusmodi, ut certò definiti non possit, quantum eiusque negligentia accufari merito poterit. Nam quod atinet ad conuocandi laborem, præcipuè id esse episcoporum munus declarat Tridentina Synodus sessione 5. cap. 2. Vbi etiam decernit omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primate, reliquosque prelatos Ecclesiarum teneri per seiplos, si legitime impediti non fuerint, ad Euangelium prædicandum. Quod ministerium quàm sublime sit, Deò que acceptum, explicauit Paulus ad Romanos 15. cum dixit. *Propter gratiam, qua data est mihi à Deo, ut sim minister Christi Iesu in gentibus sanctificans Euangelium Dei, ut, at oblatio gentium accepta, & sanctificata in spiritu sancto.* Pro sanctificans, habetur Græcè *εὐαγγελίζων*, id est fungentem administratione sacerdotum; pro quo D. August. libello, in quo nonnulla explicat in epist. ad Rom. legit *consecrans*. Significat verò Paulus prædicationem Euangelij esse quasi victimam Deo gratissimam, quam concionator tanquam antistes sacrorum Deo litat: aut potius ipsam conuersionem, quæ per prædicationem fit, esse hostiam Deo maximè acceptam, quæ iam illi prædicator sacrificat, unde sequitur, *ut fiat oblatio gentium accepta, & sanctificata.* Quid verò sublimius ac præstantius, imò & Deo ipsi gratius, quam per Euangelij prædicationem, animal que ad fidem, siue ad gratiam conuerlas, illi quodammodo tanquam victimam sacrificare? Nec verò quod pauci, aut nulli conuertantur, partem hanc deserere episcopus debet, quemadmodum deseruit Ephesi Angelus, ut interpretatus est Hugo, sicut rectè argumentatur D. Chrysostomus concione 1. de Lazaro, ac Diuite. Primò, exemplo fontium, *Aquarum enim*, inquit, *vena, etiam si nullus veniat aquatum, manant tamen, & fontes, quamuis hauriat nemo, scatebras emittunt.* Secundò, ex eo quod Hieremias accidit cap. 20. Nam cum desistere cogitaret à vaticinijs inculcandis, eò quod ab omnibus rideretur, tamen ad prædicandi munus iterum Deo impellente reuertitur, quemadmodum ipse testatur illis verbis, *Factus sum in derisum tota die, omnes subsannant me, quia iam olim liquor, vociferans iniquitatem, & vastitatem clamito, & dixi nõ recordabor eius, neque loquar ultra in nomine illius (id est Dei,) Deinde subiungit, & factus est in corde meo quasi ignis exarsuans, claususque in ostibus meis, & defeci ferrè non sustipens, quibus postremis verbis significatur eum ad prædicandam fuisse rursus à Deo compulsus, ut e loco exponit D. Thomas. Tertiò, exemplo Christi, qui cum ceterò sciret Iudam proditorem haud quaquam conuertendum, nunquam eius ad conuocandi culpam neglexit. Quartò, quia et si nullus conuertatur, boni tamen redduntur meliores. Denique, quia et si malus ea vice non conuertatur, poterit tamen postea fortasse conuerti. Quare merito*

Triden. Syn.
Tenentur
prelati per
seiplos Euan-
gelium præ-
dicare.
Rom. 15. 15.
D. August.
Euangelij
predicatio
victima Deo
gratissima.

Non deserenda
Euangelij
predicatio,
licet pauci
conuertantur.
Hugo.
D. Chrysost.
Hier. 2. 7
Ad prædicandi
munus re-
uertit Hieremias.

D. Thomas.

meritū Paulus 2. ad Timoch. 4. Timotheum ad concionandi munus assidue
 exercendum adhortatur. *Prædica verbum, infra opportune, importune, (id est affi-*
due) argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina: erit enim tempus curam sa-
nam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes au-
ribus, &c. ubi oditor aduerte illud, prurientes aures, non esse corrigendum cum
magistros, sed ita vertendum contextum, ipsi prurientes aures coaceruabunt sibi ma-
gistros conuenientes, qui sibi aures prurientes ut illent, & scalpant voluptatis, &
adulationis lenocinijs: qui sensus patet ex Græco contextu: legimus enim, ἐπι-
πυροῦσθε: ἰδὲ ἄργε λῶς κενθόμενοι τῶ ἀνολεῖ, id est coaceruabunt magistros ipse
prurientes aures.

Quod verò attinet ad pauperum curam, vsque adeo ea est Episcopi pro-
 pria, vt et propter leuissimam in eo genere oscitantiam, merito Ephesi Angelus
 acerrime increpare debuerit, quæ de re legendus est Syluester Papa primus in
 Concilio Romano, Canone 4. Gelasius 1. apud Gratianum 12. qua. 2. capit.
 Quatuor cõcil. Cap. 4. Canone 15. & 17. & Arelatense, Canone 6. vnde Pau-
 lus 1. ad Timotheum 3. & Titum 1. docet Episcopum debere esse hospitalem:
 in cuius rei figuram dicitur 3. Regum 6. Ostia Sancti Sanctorum fuisse de lignis
 oliuarum. Etenim Sancti Sanctorum ostia sunt prelati, per quos tanquam per
 ostia in calum ingrediuntur, quæ debent esse ex lignis oliuarum, id est, ostia mi-
 sericordiarum, & compassionum, quæ per oliuum designantur, id quod etiam mystice
 fuit expressum in duobus illis Cherubim, quos Rex Salomon in templo cõlo-
 cauit, qui etiam erant de lignis oliuarum auro tecti, vt habetur 2. Paralipome-
 non 3. cum illi alij Cheruim, quos Moyses ex mandato Domini efformauit, ex
 auro solido fuerint. Exod. 25. Vsq̃ue aded verò prelati studiosi esse debent
 elemosynas largiendi, vt eo ipso quod eius famuli per urbem discurrunt, si nes-
 ciat, quid querant, continuo exultimari possit, ad elemosynas pauperibus
 distribuendas missos esse: quod subtiliter in Christo annotauit Cyrillus Ale-
 xandrinus libro nono in Ioannem capite 18. expendens illud Ioannis 13. *Quod fa-*
ciis, fac ceteris, quidam autem putabant, quia oculos habebat Iudas, quod dixisset ei, eme ea,
quæ opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis, vt aliquid dares: ex quibus verbis probat
Cyrill. Christum habuisse consuetudinem præcipiendi Iudæ, vt elemosynam
pauperibus tribueret: Quoniam, inquit, non intellexerunt verba eius, ad res solidas de-
feruntur, & quæ facere consueuerat, hæc modo inbere, vt fiant, arbitrati sunt.

Siue igitur Angeli Ephesini oscitantia altera harum fuerit, siue qualibet alia,
 quæ certo statui non potest, illud hoc loco vniuersè obseruandum est, Deum
 ægerime ferre quamlibet in virtutum progressu incuriam, charitatisque remis-
 sionem in ijs præsertim, quorum est ad perfectionis apicem aspirare, siquidem
 tam acerbè in Episcopum Ephesi inuehitur, quod nonnihil de primæ charita-
 tis ardore remississet: id circo mystica illa Ezechielis animalia, vt annotauit hoc
 loco Ioachimus, non reuertebantur, cum incederent, sed vnumquodque co-
 ram facie sua gradiebatur. Ezechielis 1. Et Paulus ad Philippenfes 3. *Frates,*
inquit, ego me non arbitror comprehensisse. Vnum autem: quæ quidem retro sunt
obliscens, ad ea verò, quæ sunt priora extendens meipsum, quotquot perfecti sumus,
hoc sentiamus, vt illis verbis, quæ retro sunt, obliscens, Sumitur similitudo
à cursoribus, qui dum currant, non respectant nec aduertunt quantum iam
spatij transegerint, sed quantum adhuc super sit. Hunc locum expendens Diuus
Augustinus sermone 15. de verbis Apostoli. Dixerat, inquit, non sum perfectus. D. August.
Et postea dixit, quotquot perfecti sumus, id est perfecti, & non perfecti, perfecti via-

2. Tim. 4. 3.
 Timotheum
 ad assidue
 prædicandū
 adhortatur
 Paulus.

III.
 Pauperum
 cura quæ im-
 fit Episcopi
 propria.

Sylu. Papa.
 Gelasius 1.
 Conc. Carth.
 Conc. Arelat.
 1. Tim. 3.
 Titim.
 3. Reg. 6.
 Prelati de-
 bent esse
 ostia miseri-
 cordie, &
 compassionis.
 2. Paral. 3.
 Exod. 25.
 Cyrillus Ale-
 xander.

Ioann. 1. 29.
 Iuda. vt ele-
 mosynas pau-
 peribus tri-
 bueret præ-
 cepit.
 Christus.

V.
 Incuriam in
 virtutū pro-
 gressu æger-
 rime ferre
 Deus.
 Ioachimus.
 Ezech. 1.
 Philip. 3. 13.

IE GAS
 I
 P
 C
 V

Astrandum tories, nondum perfecti possessores, semper tibi displicet quod es, si vis pervenire ad id, quod
ad perfectio- nondum es, nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti; si autem dixeris sufficit, potuisti, obliuisti
nis appetit. cere praterita, noli in ea respicere, ne ibi remaneas, ubi respexeris, propterea enim Christus dixit
Lucæ 17. 32. Memento te uxorem Loth. In cuius rei figuram in illa scala Iacob nullus
 Angelus quidascens apparuit, sed omnes vel ascendentes, vel descendentes, quia
 in virtute aut ascenditur, aut descenditur. Vbi enim quis gradum fixit, eo ipso
 iam descendit: quæ scalæ observatio est D. Bernardi epist. 91. ad Abbates Sue-
 sionæ congregatos, his verbis. *Solus Deus melior idcirco seipso esse non vult, quia non va-*
Gen. 28. *let; vidit Iacob in scala Angelos ascendentes, & descendentes, Genes 28. nunquid staretem quempiam, sine sedentem: non est stare omnino in pendulo fragili scala, neque in incerto*
Haud bonus *huius mortalis vite quidquam in eodem statu permanet, aut ascendas necesse est, aut descen-*
est qui mo- *das, si attentas stare, rursus necesse est, minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult. Et*
lior esse ne- *ubi incipit nolle fieri melior, ibi etiam desinit esse bonus. In hanc sententiam D. Grego-*
gigit. *rius lib. 1. suæ expositionis in primum librum Regum cap. 2. affert illud Psalmi*
D. Gregor. *83. Ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum in Sion. Quid etiam perti-*
1. Reg. 2. *net illud Prouerborum 4. Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque*
Psalm. 83. 8. *ad perfectam diem. Denique ob eam causam dicitur de Ecclesia Cantorum 6. Quæ*
Prouer. 4. 18. *est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens.*
Cant. 6. 9.

VI. Secundo, notandum est verbum illud *Reliquisti*, nec enim dictum est; relictus es à charitate, sed tu charitatem reliquisti, quia videlicet nos sumus, qui Deum primi relinimus, eodemque sensu dixit Paulus ad Hebræos 12. *Contemplantur*
Hebr. 12. 17. *Deferit Deus ne quis desit gratiæ Dei. Vbi cernis non dici ab Apostolo, Ne gratia Dei alicui desit, sed*
Deferit Deus *neminem, nisi quis desit gratiæ: Deus enim neminem deserit, nisi qui eum prius deseruerit, id*
neminem, *quod probat D. Augustinus sermone 54. de verbis Domini, ex illis verbis Za-*
nisi quis prius *charitæ 1. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Aversus, inquit, est Deus, quia*
eum deserit. *tate avertisti, tu ab illo fecisti casum, non ipse à te fecit occasum: ergo iudis dicentem, conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos, fugientis dorsa persequitur, qui faciem redeuntis illumina-*
D. August. *nat. Inde est quod sæpe per Prophetas conqueritur, quod peccatores ipsum de-*
Zach. 1. 3. *reliquerint, veluti Hierem. 2. Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & sederunt sibi ci-*
Hier. 2. 13. *sternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.*

VII. Postremo est aduertendum, priusquam reprehenderetur Episcopus Ephesi, factam fuisse mentionem laborum, quos pertulit; quia in ipsis laboribus hic eius defectus apparuit, in ijs enim planè cognoscitur, & probatur cuiusque ardor. Vnde Iob. 33. dicitur. *Tabescet caro illius, & ossa quæ taeta fuerant, nudabuntur;* quem locum sic exponit D. Gregorius lib. 23. *Moralium capite 18. Cum flagellu prementibus omnis exterior voluptas atteritur, interne fortitudinis ossa nudantur, nemo quippe quantum profecerit, nisi inter adversa cognoscit. Vnde. Psalm. 41. scriptum est. In die mandavit Dominus misericordiam suam; & nocte declaravit, quia videlicet unusquisque superni doni gratiam in tranquillitate quietis percipit; sed quantum perceperit in adversitate perturbationis, ostendit. Tabescat ergo caro, ut studentur ossa, feriamur paternis perturbationibus, ut quantum proficimus agnoscamus.*

Admonetur Episcopus Ephesi; Memor esto itaque vnde excideris & age penitentiam, & prima opera fac.

SECTIO VIII.

Tertia epistolæ pars, quæ tota est paranetica, verbis illis comprehenditur; Memor esto itaque, vnde excideris, & age penitentiam, & prima opera fac.

Prima